

LEGAL QUESTIONS RELATING TO MULTIPLE NATIONALITY AND ITS
SOLUTIONS UNDER MULTILATERAL CONVENTIONS ON NATIONALITY

Miss Lalana Nonthrangsi

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

511416

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาจากการมีหลายสัญชาติและแนวทางการแก้ปัญหา

ตามอนุสัญญาว่าด้วยสัญชาติในระดับพหุภาคี

โดย

นางสาวลลนา นนทังสี

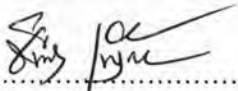
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

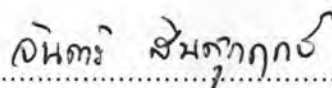
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

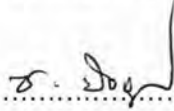
ศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์

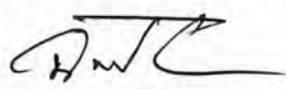
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

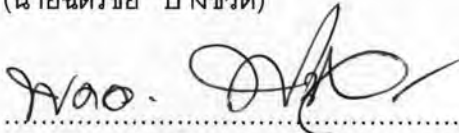

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์นิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

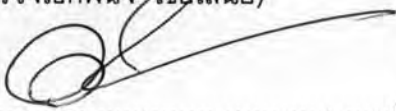
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

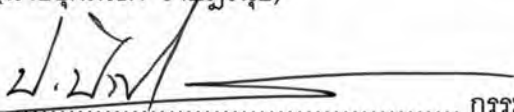

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์จันตรี สิ้นศุภฤกษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(นายฉัตรชัย บางชวด)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(พันตำรวจเอกพินิจ ไชยใสเนี้ย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(นายอุดมเชต ราษฎร์นุ้ย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒน์พานิช)

4886265034 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : LEGAL / MULTIPLE / NATIONALITY / SOLUTIONS / MULTILATERAL

LALANA NONTHRANGSI : LEGAL QUESTIONS RELATING TO MULTIPLE
NATIONALITY AND ITS SOLUTIONS UNDER MULTILATERAL
CONVENTIONS ON NATIONALITY. ADVISOR : PROF.CHUMPORN
PACHUSANOND,Ph.D., 197 pp.

People can get more than one nationality because law of States set up different criterion for obtaining nationality. Multiple nationalities cause the complicated operations on military service, diplomatic protection etc.

Multiple nationalities may affect state security if people having nationality two or more of states concerned, commit Transnational crime, acrossing their borders making difficulties for arrest.

In order to reduce these problems, a number of agreements have been concluded. Even Thailand does not becoming member of multilateral Conventions on Nationality, it does not prevent Thailand to pick and choose some concepts within these Conventions and introduce it to Thai legislation.

Field of Study : Laws.....

Student's Signature .....

Academic Year : 2008.....

Advisor's Signature .....

ลัสนา นนทังสี : ปัญหาจากการมีหลายสัญชาติและแนวทางการแก้ปัญหาตามอนุสัญญาว่าด้วยสัญชาติในระดับพหุภาคี. (LEGAL QUESTIONS RELATING TO MULTIPLE NATIONALITY AND ITS SOLUTIONS UNDER MULTILATERAL CONVENTIONS ON NATIONALITY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศ.ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์, 197 หน้า.

จากผลการศึกษาพบว่าความหลากหลายของหลักเกณฑ์การให้สัญชาติ เป็นสาเหตุของการมีหลายสัญชาติ การมีหลายสัญชาติก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐในเรื่องต่าง ๆ เช่น การรับราชการทหาร การให้ความคุ้มครองทางการทูต การบังคับใช้กฎหมายของรัฐ รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง เนื่องจากไม่มีหลักทั่วไปหรือจารีตประเพณีใดๆ ทางกฎหมายระหว่างประเทศจำกัดอำนาจรัฐในเรื่องการกำหนดสัญชาติ รัฐจึงต้องใช้วิธีการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศกำหนดแนวทางปฏิบัติระหว่างรัฐภาคีเพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ

การมีหลายสัญชาติอาจกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หากบุคคลหลายสัญชาติมีพฤติกรรมที่ทำให้รัฐต้องตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัย ตัวอย่างเช่น ถ้าบุคคลหลายสัญชาติมีส่วนร่วมในปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ บุคคลนั้นย่อมได้ประโยชน์จากการมีหลายสัญชาติในการเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างรัฐต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชญากรรมได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ในขณะที่รัฐใดรัฐหนึ่งแต่เพียงรัฐเดียวไม่อาจจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้โดยลำพัง เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องอำนาจอธิปไตย

ผู้เขียนเห็นว่า ถึงแม้ประเทศไทยจะมิได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาเกี่ยวกับการมีหลายสัญชาติฉบับใด แต่ก็สามารถนำแนวทางจากข้อตกลงฯ เหล่านั้นมาปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาการมีหลายสัญชาติในประเทศไทยได้

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2551.....

ลายมือชื่อผู้นิสิต..... กคิณ.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... ✓.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ “ครู” ผู้ประศาสน์วิชา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการทุกท่าน ได้แก่ คุณฉัตรชัย บางชวด จากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ พันตำรวจเอกพินิจ ไชยเสนีย์ จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คุณอุดมเขต ราษฎร์นุ้ย จากกระทรวงมหาดไทย รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ รองศาสตราจารย์จันทร์ สิ้นศุภฤกษ์ จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเหล่านั้นนอกจากจะกรุณาได้รับ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้แล้ว ยังได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการนำเสนอ ข้อมูล ตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้เขียนทุกขั้นตอนจนสิ้นสุด กระบวนการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณมากที่สุดสำหรับ นายเอก ยิ้มฉาย ผู้สร้างความกล้าให้ก้าวเข้าสู่ กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในคณะนิติศาสตร์และเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดทุกท่าน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประสานงานหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิตทุกคนและเจ้าหน้าที่งานมาตรฐาน การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจน “เพื่อน” ร่วมสำนักทั้งหลาย นางสาวอารยา วรรณาพร นายทวี เรืองฤทธิเดช นางสาวพรศิริ ทวดสิญจ์ นางสาวสายใจ อุษชิน นางสาวทิพรรัตน์ วันวาน นางสาวนิชชุดา เศรษฐธาตา นางสาวณัชชานันท์ โภคินจารุเสถียร นางสาวศิริกานดา กำลังประสิทธิ์ นางสาวกนกกาญจน์ นาควิไล นายเดชอุดม ขุนนะสิทธิ์ นางสาวณัฐกฤษดา เมฆา

นอกจากนี้ ขอขอบคุณนาวาโทนิธิ นางสาวดาวเรือง และ นางสาวเฟื่องฟ้า วิทยารัตน์ นายวราเมษ วัฒนไชย นายชูเกียรติ ธีระประภา นายศักดิ์เพชร ยานะแก้ว ดร.สุชาติ พงษ์กิตติวิบูลย์ นางสาวพิมพ์พิมล ชัยวนารมย์ นางสุดารัตน์ ขวัญดี นางวิลาวัลย์ ธรรมนาม นางสาวพิกุล พงษ์ลดากุล สำหรับความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือตลอดมา

สุดท้ายนี้ ขอมอบสิ่งดีงามทั้งหลายทั้งปวงในชีวิตเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา นายอนันต์ และ นางลัดดา นนทรังสี ผู้เป็นที่รักยิ่ง หากมีสิ่งบกพร่องพึงตำหนิประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
บทที่ 2 สาเหตุของการมีหลายสัญชาติ.....	5
2.1 หลักเกณฑ์ที่รัฐให้สัญชาติมีความหลากหลายและขึ้นอยู่กับรัฐแต่ละรัฐ	7
2.1.1 การให้สัญชาติโดยการเกิด.....	8
2.1.1.1 การให้สัญชาติโดยหลักดินแดน.....	9
2.1.1.2 การให้สัญชาติโดยหลักสืบสายโลหิต.....	9
2.1.2 การให้สัญชาติภายหลังการเกิด.....	11
2.2 บุคคลมีจุดเกาะเกี่ยวที่จะได้สัญชาติของรัฐหลายรัฐ.....	12
2.2.1 การได้หลายสัญชาติพร้อมกันโดยการเกิดเพราะมีจุดเกาะเกี่ยว ดินแดนและคนชาติ.....	13
2.2.2 การได้หลายสัญชาติพร้อมกันโดยการเกิดเพราะมีจุดเกาะเกี่ยว คนชาติของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ.....	14

	หน้า
2.2.3 การได้หลายสัญชาติมาภายหลังการเกิดเพราะมีจุดเกาะเกี่ยวกับคนชาติ ดินแดน และได้สัญชาติเดิมกลับคืน.....	15
2.2.3.1 การได้หลายสัญชาติโดยการสมรส.....	15
2.2.3.2 การได้หลายสัญชาติโดยการแปลงสัญชาติ.....	16
2.2.3.3 การได้หลายสัญชาติโดยการให้กลับคืนสู่สัญชาติเดิม.....	17
บทที่ 3 ผลกระทบและปัญหาจากการมีหลายสัญชาติ.....	19
3.1 ผลกระทบจากการมีหลายสัญชาติ.....	21
3.1.1 ผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมายภายใน.....	21
3.1.2 ผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของรัฐผู้เป็นเจ้าของสัญชาติ.....	23
3.1.2.1 สิทธิในการบังคับใช้กฎหมายเหนือคนชาติ.....	23
3.1.2.2 สิทธิในการปกป้องคุ้มครองคนชาติ.....	25
3.2 ปัญหาจากการมีหลายสัญชาติ.....	32
3.2.1 ปัญหาการให้ความคุ้มครองทางการทูตและการเรียกร้องค่าเสียหาย อันเกิดแก่คนชาติ.....	32
3.2.2 ปัญหาการรับราชการทหาร.....	38
3.2.3 ปัญหาการปรับใช้กฎหมายสัญชาติเมื่อกฎหมายขัดกัน.....	40
3.2.4 ปัญหาความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา.....	41
3.2.5 ปัญหาความมั่นคง.....	46
บทที่ 4 แนวทางการแก้ปัญหาการมีหลายสัญชาติ.....	52
4.1 แนวคิดและหลักการในการแก้ปัญหาการมีหลายสัญชาติ.....	53
4.2 แนวทางการแก้ปัญหาการมีหลายสัญชาติ.....	57
4.2.1 การแก้ปัญหาการถือหลายสัญชาติ.....	58
4.2.2 การแก้ปัญหาการรับราชการทหาร.....	64
4.2.3 การแก้ปัญหาการให้ความคุ้มครองทางการทูต.....	71
4.2.4 การแก้ปัญหาสถานะของบุคคล.....	76
4.2.5 การแก้ปัญหาการนำกฎหมายสัญชาติมาปรับใช้เมื่อบุคคลอยู่ใน ดินแดนของรัฐที่สาม.....	78

	หน้า
4.2.6 การทบทวนกฎหมาย.....	80
4.2.7 ให้รัฐภาคีมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ได้รับสัญชาติ	81
4.3 สถานการณ์การมีหลายสัญชาติในปัจจุบัน.....	85
บทที่ 5 การมีหลายสัญชาติและผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย.....	90
5.1 หลักเกณฑ์การให้สัญชาติในกฎหมายไทยและโอกาสที่จะเกิด	
การมีหลายสัญชาติ.....	94
5.1.1 การได้สัญชาติไทยและสัญชาติอื่นโดยการเกิด.....	94
5.1.2 การได้สัญชาติไทยและสัญชาติอื่นภายหลังการเกิด.....	99
5.1.2.1 กรณีคนต่างด้าวได้สัญชาติไทย.....	100
5.1.2.2 กรณีคนไทยได้สัญชาติอื่น.....	113
5.2 กลไกทางกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการมีหลายสัญชาติ	
ในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ.....	114
5.2.1 การกำหนดเงื่อนไขซึ่งเป็นข้อยกเว้นการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน.	114
5.2.2 การกำหนดเงื่อนไขและกระบวนการให้คนต่างด้าวที่ประสงค์จะถือ	
สัญชาติไทยและบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยซึ่งประสงค์จะกลับคืนสู่	
สัญชาติไทยผ่านกระบวนการพิจารณากลับกรอง.....	117
5.2.3 การให้บุคคลที่ถือหลายสัญชาติได้แสดงเจตนาสละสัญชาติไทย.....	118
5.2.4 การถอนสัญชาติไทย.....	120
5.2.5 การเสียสัญชาติไทยโดยผลของกฎหมาย.....	123
5.3 ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยอันเกิดจากการมีหลายสัญชาติ.....	124
5.3.1 การมีหลายสัญชาติและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ.....	125
5.3.2 การมีหลายสัญชาติและการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน...	129
5.3.3 การมีหลายสัญชาติและการก่อความไม่สงบโดยขบวนการ	
ที่เป็นปฏิปักษ์กับอำนาจรัฐ.....	130
5.3.4 การมีหลายสัญชาติและปัญหาการก่อการร้าย.....	133
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	135
รายการอ้างอิง.....	140

	หน้า
ภาคผนวก.....	146
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	197

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการเปรียบเทียบหลักการและแนวคิดที่ปรากฏในข้อตกลงฯ ต่าง ๆ	56
2	แสดงการเปรียบเทียบแนวทางการแก้ปัญหาการถือหลายสัญชาติ.....	61
3	แสดงการเปรียบเทียบแนวทางการแก้ปัญหาการรับราชการทหาร.....	66
4	แสดงการเปรียบเทียบแนวทางการแก้ปัญหาการให้ความคุ้มครองทางการทูต...	75
5	แสดงการเปรียบเทียบแนวทางการแก้ปัญหาการนำกฎหมายสัญชาติมาปรับใช้ เมื่อบุคคลอยู่ในดินแดนของรัฐที่สาม.....	80
6	แสดงการเปรียบเทียบแนวปฏิบัติในการกำหนดให้รัฐภาคีแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร.....	82
7	แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักร กรณี 1.....	95
8	แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักร กรณี 2.....	96
9	แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักร กรณี 1.....	97
10	แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักร กรณี 2.....	98
11	แสดงโอกาสที่จะมีหลายสัญชาติในกรณีของบุคคลต่างด้าวที่เกิด ในราชอาณาจักร.....	99

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กราฟแสดงการเพิ่มจำนวนคนชาติตุรกีที่แปลงสัญชาติมาถือสัญชาติ ของเยอรมนีและเนเธอร์แลนด์ในช่วงทศวรรษที่ 1990.....	85
2	สถิติการเพิ่มจำนวนของบุคคลหลายสัญชาติในกลุ่มประเทศยุโรปในช่วง ทศวรรษที่ 1990.....	86